

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

SPAIN CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND
INNOVATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

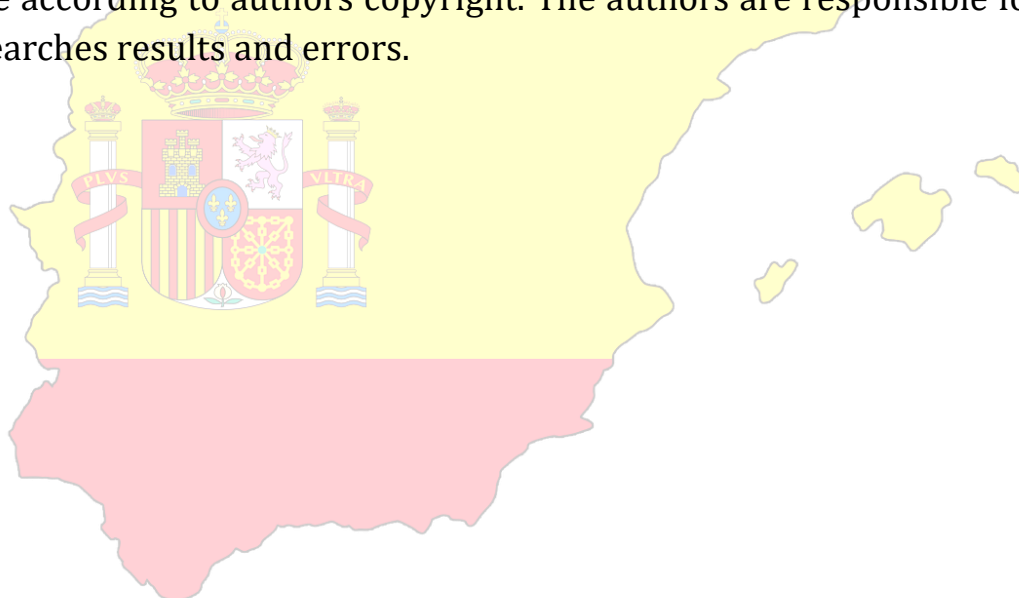

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION: a collection scientific works of the International scientific conference – Madrid, Spain, 2025, Issue 4.

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION**». Which took place in Spain, 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

ATROF-MUHIT VA UNING MUAMMOLARI

Shavkatova Madina

Parpiyeva Nigora

Andijon davlat chet tillari instituti

Koreys tili yo'nalishi 202- guruh talabasi

Ilmiy rahbar **G'aniyeva Tohira**

Atrof-muhit insoniyat hayotida muhim o'rin tutuvchi murakkab tabiiy tizimdir. U tabiiy resurslar, biologik xilma-xillik, atmosfera, gidrosfera va tuproq qatlamining o'zaro bog'liq holda faoliyat yuritishini ifodalaydi. Hozirgi globallashtirish davrida atrof-muhitning holati nafaqat ekologlarning, balki iqtisodchilar, sotsiologlar va siyosatshunoslarning ham diqqat markaziga aylangan. Chunki ekologik barqarorlik jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

So'nggi o'n yilliklarda sanoatlashuvning keskin ortishi, aholi sonining ko'payishi va iste'mol darajasining oshishi tabiiy resurslarning haddan tashqari ekspluatatsiyasiga sabab bo'lmoqda. Natijada havo sifati yomonlashishi, suv zahiralarning kamayishi, tuproq degradatsiyasi va iqlim o'zgarishi kabi global ekologik muammolar yuzaga kelmoqda. Masalan, atmosfera tarkibidagi karbonat angidrid miqdorining oshishi issiqxona effektini kuchaytirib, ekstremal iqlim hodisalari chastotasini oshirayotgani ilmiy manbalarda qayd etilgan.

Atrof-muhitning buzilishi biologik xilma-xillikka ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ko'plab hayvon va o'simlik turlari yashash muhitining qisqarishi natijasida yo'qolib ketish xavfi ostida qolmoqda. Ekotizimlarning izdan chiqishi o'z navbatida oziq-ovqat xavfsizligi, suv resurslarini boshqarish va sog'liqni saqlash kabi sohalarga ham bevosita ta'sir qiladi. Shu jihatdan ekologik barqarorlikni ta'minlash — zamonaviy davlatlar oldidagi eng dolzarb vazifalardan biridir.

Muammoga qarshi kurashish uchun barqaror rivojlanish tamoyillariga amal qilish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, chiqindilarni qayta ishlash tizimini takomillashtirish va ekologik madaniyatni oshirish zarur. Ayniqsa, yoshlar va talabalar o'rtasida ekologik ma'rifatni kuchaytirish, tabiatni muhofaza qilish bo'yicha amaliy loyihalar tashkil etish muhim ahamiyatga ega. Chunki ekologik ongning shakllanishi uzoq muddatli natijaga ega bo'lgan omillardandir.

Xulosa qilib aytganda, atrof-muhit muammolari ham milliy, ham global darajada dolzarb bo'lib, ularni bartaraf etish uchun ilmiy asoslangan strategiyalar, samarali davlat siyosati va jamiyatning ekologik faolligi talab etiladi. Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda ekotizimlarni muhofaza qilish kelajak avlodlar farovonligining eng muhim shartlaridan biridir.

Atrof-muhitning izchil o'zgarishi ekologik tizimlarning funksional barqarorligiga jiddiy xavf tug'dirmoqda. Ekologik nazariya va amaliy tahlillarda biosfera tarkibidagi barcha komponentlarning o'zaro ta'siri "uzviy bog'liqlik prinsipi" asosida tushuntiriladi. Ushbu prinsipga ko'ra, tizimning kichik

elementidagi har qanday o'zgarish umumiy ekologik muvozanatga bevosita yoki bilvosita ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun atrof-muhitning buzilishi faqat biror hudud yoki soha bilan cheklanib qolmay, global miqyosda ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarga ham ta'sir o'tkazadi.

Yerkurrasidagi antropogen bosimning keskin ortishi ilmiy adabiyotlarda "inson faoliyati induktsiyalagan ekologik krizis" sifatida tasniflanadi. Bunga sanoat korxonalarining chiqindilari, transport emissiyasi, qishloq xo'jaligidagi kimyoviy moddalarning ortiqcha qo'llanilishi va tabiiy resurslarning me'yorsiz iste'moli sabab bo'lmoqda. Atmosferaga chiqarilayotgan issiqxona gazlari miqdori ortgani sari global iqlim tizimida "termik nomutanosiblik" yuzaga kelmoqda. Natijada ekstremal ob-havo hodisalari (kuchli bo'ronlar, qurg'oqchilik, sel toshqinlari) chastotasi yildan-yilga oshib bormoqda.

Ekotizimlarning yemirilishi bilan bog'liq yana bir muhim ilmiy masala — bu biologik resurslarning regeneratsiya (o'z-o'zidan tiklanish) imkoniyatining pasayishidir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, antropogen omillar kuchaygan sari ko'plab tabiiy tizimlar "kritik nuqta"ga yaqinlashib, qayta tiklanish qobiliyatini yo'qotmoqda. Mutaxassislar buni "ekologik charchoq" (ecological fatigue) deb atashadi. Masalan, o'rmonlarning kesilishi nafaqat kislorod almashinuviga, balki butun ekotizimning gidrologik rejimiga ham zarar yetkazadi.

Suv resurslari sohasidagi ilmiy izlanishlar esa ichimlik suvi tanqisligi yaqin yillarda insoniyat oldidagi eng jiddiy muammolardan biriga aylanishini ko'rsatmoqda. Yer osti suvlarining intensiv pompalanishi va suv havzalarining ifloslanishi natijasida ko'plab mintaqalarda suvning tabiiy aylanish mexanizmi izdan chiqmoqda. Suvning kimyoviy tarkibidagi o'zgarishlar organizmga o'zaro bog'liq bo'lgan toksik ta'sirlarni kuchaytiradi va bu epidemiologik vaziyatning yomonlashuviga sabab bo'ladi.

Ilmiy manbalarda ta'kidlanishicha, ekologik muammolarni bartaraf etishda "kompleks yondashuv" (integrated environmental management) eng samarali yo'ldir. Bu yondashuv nafaqat texnologik yangilanishlarni, balki ekologik qonunchilikni takomillashtirish, iqtisodiy rag'batlantirish mexanizmlarini kuchaytirish va aholining ekologik savodxonligini oshirish kabi choralarni ham o'z ichiga oladi. Ayniqsa, yoshlar orasida ekologik tafakkurni shakllantirish kelajakdagi barqaror taraqqiyotning asosiy omili sifatida qaraladi.

Yakuniy ilmiy xulosalarga ko'ra, atrof-muhitning holatini yaxshilash nafaqat ekologik siyosat, balki global miqyosda ijtimoiy mas'uliyat va xalqaro hamkorlikni talab etadi. Zero, biosferaning barqarorligi — bu butun insoniyatning umumiy manfaatiga xizmat qiluvchi ko'p qatlamli ekologik vazifadir.